

Finansdepartementet
Postboks 8008 dep
0030 Oslo

Skattemessig tilpasning til vedtatte endringer i regnskapsloven

Det vises til Finansdepartementets brev av 3. juni i år med vedlagte høringsnotat om skattemessige tilpasninger til vedtatte endringer i regnskapsloven.

Nedenfor følger våre høringsmerknader.

1. Innledning – begrepene ”pådratt” og ”innvunnet”

Departementet uttaler i høringsnotatet på side 38, nest siste avsnitt: ”Når den formuesrettslige forpliktelse ikke er ubetinget, er heller ikke vilkåret om pådragelse oppfylt”. Departementet legger altså til grunn at det må ha oppstått en ”ubetinget plikt” til å dekke en kostnad for at den skal kunne være ”pådratt”. I denne forståelsen av ”faktisk pådratt” som oppofrelseskriterium, ligger innholdet helt opp mot det man etter gjeldende rett forstår som realisasjonsprinsippet (tidfesting).

Så lenge uttrykket ”pådratt” benyttes fremfor f.eks ”ubetinget” eller ”realisasjon”, vil det tvinge seg frem momenter som tilsier at ”pådratt” har et annet innhold enn ”realisasjonsprinsippet”. Hvis ikke vil ikke uttrykket ”pådratt” lenger ha noen selvstendig betydning. Hva som skal til for at en kostnad skal anses ”faktisk pådratt” vil derfor fortsatt være et spørsmål som avgjøres ved konkret tolkning.

Ved tolkning av innholdet i begrepet ”innvinning” har det etter gjeldende rett blitt lagt til grunn at det må foreligge en bindende og gyldig avtale, jf. Utv. 1999 s. 216 FIN og Lignings-ABC 2004 s. 847. Dersom en legger til grunn at ”pådratt” og ”innvunnet” er symmetriske begreper som spinner rundt den samme tidsakse, vil en også på samme tidspunkt (ved avtaleinngåelse) kunne ”pådra” seg forpliktelser.

Det er uklart om departementet mener at en handlingsrekke skal være kommet like langt ved vurdering av om noe er ”pådratt” som når noe er ”innvunnet”. Mener departementet at det kreves mindre før en transaksjon skal anses ”innvunnet” enn at den er ”pådratt”? Begrepene ”innvunnet” og ”pådratt” omtales gjerne som motstykker jf. bl.a. Ot. prp. 86 (1998-1999) s. 47-49 (som er referert til i høringsuttalelsen på side 26). Ved at de er motstykker er det lett å trekke den konklusjon at kravene til innvinning av inntekt og kravene til pådragelse av kostnad vil være de samme, se Lignings-ABC 2004 side 847. Hensynet til symmetri mellom inntekter og utgifter er i tillegg et uttalt prinsipp som gjelder generelt i skatteloven.

Etter direktoratets oppfatning bør det vurderes om innholdet i begrepene kan klargjøres nærmere.

2. Sktl. § 6-1 første punktum mv

I pkt. 4.2.2 foreslår departementet at det lovfestes i skatteloven § 14-4 annet ledd at kostnader ikke kan tidfestes før disse er pådratt etter skatteloven § 6-1 første ledd. For å unngå muligheten for å videreføre den

fortolkning av pådragskriteriet som Høyesterett foretok i Shell-dommen, der fremtidige utgifter til nedstengning av oljeinstallasjon ble ansett som pådratt allerede ved igangsettelse av oljeproduksjonen, foreslår departementet at det presiseres i skatteloven § 6-1 første ledd at kostnader *faktisk* må være pådratt for å gi fradrag.

Med bruk av ordet ”faktisk” er hensikten å markere at rettslige plikter som medfører fremtidige utgifter ikke kan anses pådratt før de aktuelle utgiftene som knytter seg til plikten er pådratt/oppofret. Ut over dette tilsikter departementet ikke noen endring av det tradisjonelle pådragskriteriet i skatteloven § 6-1 første ledd.

På bakgrunn av uttalelsene i forarbeidene, vil det være klart nok at avsetninger til dekning av fremtidige forpliktelser ikke anses pådratt i henhold til bestemmelsen. Slik direktoratet vurderer det, bør det likevel vurderes om man bør ta med en setning om dette i lovteksten i stedet for bare å tilføye ordet *faktisk*. Rent språklig har vi vanskelig for å se at man av ordet *faktisk* kan utlede at avsetninger til fremtidige utgifter ikke kan komme til fradrag. Vi foreslår derfor at det bestemmelsen får et nytt annet punktum:

”Avsetning til dekning av fremtidige kostnader anses ikke som pådratte kostnader.”

Alternativt:

”Avsetning til dekning av en ensidig offentligrettslig eller privatrettslig plikt til uten særskilt vederlag å utføre, tåle eller unnlate handlinger som medfører fremtidige utgifter, anses ikke som pådratte kostnader.”

Sktl. § 6-1 gjelder som en generell bestemmelse for alle skattytere. Når formålet nettopp er å klargjøre rettstilstanden for regnskapspliktige, kan det stilles spørsmål om dette kunne vært gjort ved en endring i tidfestingsreglene alene, eksempelvis ved en presisering i sktl. 14-4. Hvis formålet er å klargjøre rettstilstand også overfor andre ”skattytergrupper”, og dette ikke medfører noen endret rettstilstand for disse, bør endringen/presiseringen kunne skje ved en endring av § 6-1.

Forslaget om endring av sktl. § 14-4 annet ledd vil kun omfatte tidsfesting for regnskapspliktige. Vi finner grunn til å stille spørsmål ved om ikke det er et tilsvarende behov for presisering i bestemmelsene om tidfesting for andre ”skattytergrupper”. Et alternativ til departementets forslag er i så fall en egen bestemmelse om at tidsfesting etter sktl. §§ 14-2 til 14-4 gjelder allerede innvunnet inntekt etter sktl. § 5-1, jf. § 5-3 og fradrag for tap og faktisk pådratte kostnader jf. sktl. § 6-1 første ledd.

En endring/presisering av sktl. § 6-1 første ledd og § 14-4 annet ledd som foreslått er uansett klargjørende hva gjelder forholdet mellom innvinning/pådragelse som forutsetning for tidfesting av henholdsvis inntekt og kostnad for regnskapspliktige.

2.1 Forslag fra FIN – opphevelse av sktl. § 14-4 tredje ledd

Departementet gir uttrykk for at forslaget til lovendringene i sktl. § 6-1 første ledd og § 14-4 annet ledd, gjør sktl. § 14-4 tredje ledd overflødig. Vi mener det kan være en viss usikkerhet om sktl. § 14-4 tredje ledd blir fullt ut overflødig. Spesielt kan det vises til at denne bestemmelsen i dag omfatter visse typer inntektsavsetninger, som etter lovendringen ikke lenger vil bli fanget opp.

Departementet har under punkt 4.2.2.2 side 65 utdypet hva som menes med *faktisk pådratt* kostnad. Bemerkningene er særlig knyttet opp mot Høyesteretts premisser i Shell-dommen.

Regnskapsretten i Norge og internasjonalt er under stadig utvikling. Bestemmelsene i skatteloven bør derfor ideelt sett være fri for regnskapsmessige begreper. Fra ligningspraksis¹ kan det vises til flere saker som gjelder rekkevidden til sktl. § 14-4 tredje ledd og sktl. § 6-1 første ledd. Vi mener derfor at vilkåret om *faktisk pådratt* bør drøftes i større grad mot andre typer avsetninger, enn hva som er tilfelle i høringsnotatet. Enkelte avsetninger og sentrale regnskapsstandarder er nevnt på høringsnotatet side 61. Bl.a. nevnes avsetninger til betingede forpliktelser, vedlikeholdsavsetninger, og fjerningsutgifter.

Avsetninger i forbindelse med restrukturering, tapskontrakter, sluttvederlag, tilbakestillingsutgifter, erstatningskrav, lovpålagte krav og vedlikeholdsutgifter er eksempler på avsetninger som kan drøftes nærmere. I følge NRS 13 Usikrede forpliktelser og betingede eiendeler, følger det av punkt 4.1 at en usikker forpliktelse skal regnskapsføres når det er sannsynlighetsovervekt (50 % - 70 %) for at den vil komme til oppgjør, og at verdien av oppgjøret kan estimeres pålitelig. Innenfor IFRS regulerer IAS 37 Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets, regnskapsføringen av enkelte forpliktelser. Kriteriene for regnskapsføring er noe forskjellig fra NRS 13, jf. IAS 37 punkt 14.

Vi vil også bemerke at det innefor IFRS vil skje endringer i regnskapsføring av forpliktelser, jf. exposure draft (høringsutkast) fra IASB av 30. juni 2005 om endringer i IAS 37. IASB skriver i sin pressemelding bl.a. følgende:

"The amendments to IAS 37 would require entities to recognise in their financial statements obligations that satisfy the definition of a liability in the IASB's Framework, unless they cannot be measured reliably. Uncertainty about the amount or timing of the economic benefits that will be required to settle a liability would be reflected in the measurement of that liability instead of affecting whether it is recognised. This change would enhance financial reporting because some liabilities previously only disclosed in the notes to the financial statements will now be included in the balance sheet."

IASB foreslår at begrepet "provision" (avsetning) utgår og erstattes med "non-financial liability". Også begrepet "betingede forpliktelser" utgår. Non-financial liability vil omfatte alle forpliktelser, unntatt finansielle forpliktelser som er definert i IAS 32. I tillegg vil sannsynlighetskravet (probability jf. punkt 14.b) utgå, fordi alle forhold som blir definert som en forpliktelse jf. rammeverket, vil omfattes av standarden. Dersom endringene i høringsutkastet får gjennomslag vil en av konsekvensene kunne bli at forpliktelser skal regnskapsføres på et tidligere tidspunkt enn i dag.

Vi mener at departementet i større grad bør drøfte andre avsetninger til forpliktelser. Departementet bør i denne sammenheng også klargjøre om vilkåret om *faktisk pådratt* også innebærer at kostnadens størrelse (verdien av oppgjøret) må være endelig fastsatt, noe som bl.a. er av betydning ved kostnadsføring i forbindelse med erstatningssaker mv.

¹ Se f.eks. Bedriftsbeskatning i praksis 2000 (BIP) s. 67 avsetninger til fremtidig vedlikehold 1996-305OLN, BIP s. 69 erstatningsutbetalinger 1992-216LN, BIP s. 346 omtvistet erstatningskrav 1993-307OLN/FSN/RSN, BIP s. 351 fremtidige opprydningskostnader ved uttak av sand 1993-332OLN, BIP s. 354 avsetninger for returvarer 1995-317OLN, BIP s. 355 utsatt inntekt 1995-304OLN.

Ettersom formålet med lovendringen bl.a. er å presisere at regnskapspliktige ikke kan tidfeste kostnader før de er pådratt, og lovendringen gjelder bestemmelsen om tidfesting for regnskapspliktige i § 14-4, mener vi at ordet ”faktisk” i tilfelle det beholdes, også bør inntas i ordlyden i § 14-4 annet ledd første punktum, evt. slik:

”Skattyterens årsregnskap legges til grunn for tidfestingen av *allerede innvunnet* inntekt, jf. § 5-1 jf. § 5-3, og fradrag for *tap og faktisk pådratte kostnader*, jf. § 6-1 første ledd første punktum, for så vidt regnskapet er oppgjort i overensstemmelse med de regler som følger av regnskapslovgivningen, og ikke annet er særskilt bestemt i skattelovgivningen.”

Da det er uklart om sktl. § 14-4 tredje ledd faktisk blir overflødig ved en endring av sktl. § 6-1 første ledd og § 14-4 annet ledd, vil vi foreslå at bestemmelsen beholdes. Senere praksis vil vise om sktl. § 14-4 tredje ledd faktisk er overflødig. Se for øvrig vår redegjørelse for utsatt inntektsføring som ytterligere understreker behovet for å beholde sktl. § 14-4 tredje ledd.

3 Sktl. § 14-4 annet ledd

I lovforslaget i høringsnotatet heter det at skattyterens årsregnskap legges til grunn for tidfestingen av allerede innvunnet inntekt, jf. § 5-1, jf. § 5-3, og fradrag for tap og pådratte kostnader, jf. § 6-1 første ledd første punktum, for så vidt regnskapet er oppgjort i overensstemmelse med de regler som følger av regnskapslovgivningen, og at ikke annet er særskilt bestemt i skattelovgivningen.

Departementet skriver følgende om dette under punkt 4.1.1.2 side 50:

”Det fremgår at det kan oppstå forskjeller mellom tidspunkt for regnskapsmessig inntektsføring av inntekter for regnskapspliktige som følger rskl. og de som følger IFRS. I samme utstrekning som tidspunktet for den regnskapsmessige inntektsføring vil ha direkte skattemessig virkning etter sktl. § 14-4 annet ledd, vil forskjellene således kunne medføre ulik skattemessig tidfesting for de to grupper regnskapspliktige. De skattemessige effekter av forskjellene avhenger av om det legges til grunn at inntrådt skattemessig innvinning av de aktuelle inntekter, jf. sktl. § 6-1, er en forutsetning for tidfesting etter sktl. § 14-4 annet ledd.”

På side 53 konkluderer departementet med at *”Dersom det forutsettes at innvinning av inntekter (...) er en forutsetning for tidfesting av inntekt etter § 14-4 annet ledd, vil endringer i regnskapsreglene på dette punkt ikke få skattemessig betydning”*.

I høringsnotatet i pkt 3.2.1 på side 36 under beskrivelsen av gjeldende rett heter det at det ikke er mulig å omgå avskjæringsregelen ved å utsette inntektsføringen av de inntektselementene som det knytter seg til usikkerhet til. Dersom en ved anvendelse av prinsippene for utsatt inntektsføring faktisk oppnår det samme som skatteloven § 14-4 tredje ledd er ment å ramme, er det lagt til grunn i rettspraksis at dette også er avskåret etter bestemmelsen. For at en skatterettslig skal kunne godta en oppdeling av transaksjonsvederlaget i ulike inntektselementer, må det etter departementets syn foreligge konkrete holdepunkter for at vederlaget gjelder for mer enn ett inntektselement.

I henhold til den foreslåtte ordlyden i § 14-4 annet ledd må det først vurderes om inntekten er skattemessig innvunnet, og er den det, skal skattyterens årsregnskap legges til grunn for tidfestingen. I de tilfeller hvor den skattemessige innvinningen skjer før den regnskapsmessige, betyr det at den regnskapsmessige tidfestingen blir å legge til grunn skattemessig. Dette vil deriblant kunne få betydning ved tidfesting av den delen av et kontraktsvederlag som eventuelt utgjør garanti- og serviceforpliktelser hvor det ikke er tilstrekkelig med

konkrete holdepunkter for at vederlaget gjelder mer enn ett inntektselement. I utgangspunktet vil da hele kontraktsvederlaget anses skattemessig innvunnet samtidig, mens man regnskapsmessig må utskyte inntektsføringen av den delen av kontraktsvederlaget som utgjør garanti- og serviceforpliktelser.

En endring/presisering av sktl. § 14-4 annet ledd som foreslått vil etter vår oppfatning ikke gi nøytralitet mellom foretak som avlegger regnskapet etter regnskapslovens (rskl.) ordinære system eller selskap som velger IFRS i selskapsregnskapet, jf. nøytralitetsforutsetningen i høringsnotatet punkt 2.4.

En fordel som er skattemessig innvunnet etter sktl. § 5-1 første ledd, kan bli periodisert forskjellig utfra om foretaket benytter rskl. eller IFRS. Om denne forskjellen nevner departementet følgende under punkt 4.1.1.2 side 51:

"Når det gjelder øvrige mulige forskjeller mellom rskl. og IFRS med hensyn til tidfesting av inntekter basert på opptjening, antas at forskjellene kan gå i ulike retninger. Det er bl.a. ikke avklart i hvilken utstrekning de ulike vurderinger av sannsynlighetskravet i forhold til resultatføring av opptjent inntekt, vil avvike fra det lignende krav i forhold til skattemessig innvinning."

Det kan være slik at en fordel er innvunnet etter sktl. § 5-1 første ledd, og at fordelene videre er opptjent etter rskl. § 4-1 nr. 2. Fordelen blir da skattepliktig, jf. sktl. § 14-4 annet ledd, når skatteloven ikke har egne regler. Etter IFRS kan det være slik at sannsynlighetskriteriet etter IAS 18 punkt 14 (d) ikke er oppfylt eller at eiendelsposten som oppstår ikke kvalifiserer som en eiendel etter IASB Framework punkt 49 (a). Inntekten vil da ikke bli resultatført etter IFRS. Det vil da oppstå en forskjell mellom rskl. og IFRS. Selskap som avlegger regnskap etter IFRS vil da få en lavere skattepliktig inntekt enn selskap som avlegger regnskapet etter regnskapslovens ordinære system. Vi viser i denne sammenheng til høringsnotatets side 50.

Det vil kunne oppstå flere forskjeller mellom opptjeningsprinsippet i rskl. og IFRS. Dersom IAS 18 - Revenue ikke gir tilstrekkelig løsning på et regnskapsmessig forhold, følger det av IAS 8 punkt 11 og 12 (kildehierarkiet) at andre standarder og uttalelser kan legges til grunn, dersom disse bygger på et tilsvarende rammeverk. I praksis blir ofte løsninger fra US-GAAP benyttet ved manglende regulering innenfor IFRS-regimet. En gjennomgang av enkelte selskaper ved Oslo Børs viser at det spesielt innenfor IT-sektoren, vil være endringer i inntektsføringsprinsippene ved overgang til IFRS, jf. vedlegg 1.

Gjennomgangen viser at flere selskaper vil få vesentlige endringer i inntektsføringsprinsipper ved overgang til IFRS. Dette medfører endringer i periodisering av inntekt sammenlignet med tidligere. Inntekt kan bli periodisert både fremskutt og utsatt i forhold til periodisering etter rskl. Fremskutt periodisering innen IFRS er sannsynligvis ikke problematisk skattemessig, da skatteplikten først vil oppstå når fordelene er innvunnet, jf. sktl. § 5-1 første ledd. Utsatt inntektsføring vil kunne medføre utsatt beskatning i forhold til dagens regnskapsregler. Kontrollhensyn og risiko for utilsiktede skattekreditter, tilsier at utsatt inntektsføring i enkelte tilfeller ikke bør aksepteres. I den forbindelse kan vises til at løsninger fra US-GAAP ofte legges til grunn ved tolkning av IFRS ved periodisering av inntekter. Inntektsføring etter US-GAAP er meget komplisert. Omfanget av standarder, uttalelser og tolkninger er betydelige². Kriteriene for inntektsføring er generelt vesentlig strengere enn hva som følger av rskl. At inntektsføringen blir utsatt i større grad enn før, fremgår også av eksempelene i vedlegg 1.

² Se f.eks. SAB 101 ("Staff Accounting Bulletin"), FAS 48 og 111 ("Statements of Financial Accounting Standards"), EITF Issue No. 00-21 ("Emerging Issue Task Force"), SOP 97-2 og 98-9 ("Statement of Position")

Å utarbeide lovforslag som tar hensyn til forskjellene vil ikke være uproblematisk. Utviklingen av god regnskapsskikk i Norge er også forutsett å følge utviklingen innen IFRS, jf. Innst. O. nr. 61 (1997-98), punkt 5.1.2 side 24. Over tid vil derfor praktisering av opptjeningsprinsippet jf. rskl. § 4-1 nr. 2 konvergere mot løsninger innen IFRS.

Som det fremgår er vi av den oppfatning at regnskapet vil avgjøre beskatningstidspunktet for innvunne inntekter og pådratte kostnader i større grad enn tilfellet er etter gjeldende rett. Forskjellene mellom regnskapsloven og IFRS vil med lovforslaget gi anvisning på ulik skattemessig tidfesting.

Et alternativ kan være å lovfeste realisasjonsprinsippet som prinsipp for tidfesting av inntekter og kostnader. Departementet omtaler dette som en alternativ løsning i høringsnotatet på side 54, men foreslår ikke dette da en slik ”fullstendig opphevelse av denne kopling vil kunne ha konsekvenser som det er vanskelig å forutse”. Som vi har redegjort for foran vil departementets forslag også kunne ha konsekvenser som det er vanskelig å forutse, herunder manglende nøytralitet. En nærmere vurdering av spørsmålet om lovfesting av realisasjonsprinsippet som tidfestingsprinsipp, også for alminnelig regnskapspliktige, burde således vært foretatt. I den grad en finner avvikende løsninger fra regnskapsloven eller IFRS som rettspolitisk er ønskelige som skatteregler, kunne en eventuelt enten inkorporere regelen i skatteloven eller gi den anvendelse gjennom en henvisning. Dermed kan man oppnå en mer kontrollert inkorporering av IFRS i skatteloven, hvor en til enhver tid kan ta eksplisitt hensyn til innholdet i IFRS. Slik implementeringen nå legges opp, får en langt på vei en pakkeløsning med uante konsekvenser. Det vil kunne oppstå store håndhevsproblemer for ligningsforvaltningen.

Et annet alternativ kan være å innskrenke sktl. § 14-4 annet ledd slik at den bare omfatter tidfesting av kostnader. Det er kun inntekter som da vil bli tidfestet etter realisasjonsprinsippet. En slik endring vil muligens kunne medføre en viss skatteskjerpelse, selv om målsetningene om nøytralitet, kontrollhensyn og utilsiktede skattekreditter ville være meget godt ivaretatt. Virkninger av fremtidige endrede regnskapsprinsipper for inntektsføring vil også være ivaretatt, samt at det ikke vil oppstå forskjeller ved tidfesting av inntekter for regnskapspliktige og ikke regnskapspliktige.

Etter departementets oppfatning vil dagens sktl. § 14-4 tredje ledd avskjære fradrag for alle kostnader som har karakter av avsetning til fremtidige utgift, uavhengig av om avsetninger er begrunnet ut fra forsiktighetsprinsippet eller sammenstillingsprinsippet. Departementet viser til at sktl. § 14-4 tredje ledd etter gjeldende rett også kommer til anvendelse ved utsatt inntektsføring, dersom en ved slik inntektsføring oppnår det samme som sktl. § 14-4 tredje ledd er ment å ramme. Dette er lagt til grunn i rettspraksis. En klarere lovfesting av gjeldende rett slik den er omtalt i høringsnotatet, bør etter direktoratets oppfatning gjennomføres. Et alternativ er at det i sktl. § 14-4 tredje ledd inntas en bestemmelse om at visse typer regnskapsmessige inntektsavsetninger (utsatt inntekt) ikke reduserer skattepliktig inntekt etter sktl. § 14-4 annet ledd.

Slik vil en eksempevis kunne fange opp utsatt inntektsføring av garanti- og serviceytelser. Videre vil levert programvare, tilleggsapplikasjoner, lisenser, brukerreteigheter og oppgraderinger måtte beskattes når de er levert, jf. eksempler fra vedlegg 1. Det samme måtte gjelde for leverte tilknytningstjenester. For samlet vederlag som er knyttet opp mot flere leveranser og/eller tjenester, vil vederlaget for de leverte leveransene

måtte beskattes. Ytelsens verdi³ av de leverte leveransene vil bli å inntektsføre. Det er viktig å presisere at dersom vederlaget er betinget, men at betingelsene er slik at de i realiteten er ubetinget, vil bestemmelsen allikevel komme til anvendelse. Direktoratet mener forslaget er på linje med departementets forutsetninger.

Foran foreslår vi å beholde sktl. § 14-4 tredje ledd (inntil videre). Ved å innta et nytt punktum i samme paragraf om regnskapsmessige inntektsavsetninger (utsatt inntekt) vil en i stor grad nøytralisere effektene av endrede inntektsføringsprinsipper etter IFRS.

3.1 Kommentarer til punkt 3.3.1

På side 24 (og side 53) vises det til praksis ved Sentralskattekontoret for storbedrifter (SFS) om utsatt inntektsføring i forhold til transaksjonstidspunktet. Det vises til at praksis vedr. utsatt inntektsføring ved SFS kan videreføres, og det vises til to eksempler; serviceavtaler og returer. Beskrivelsen av hvorfor dette godtas kan synes noe uklar når det vises til sammenstillingsprinsippet. Serviceavtalen vil her være en selvstendig tjenesteleveranse og den skattemessige tidfestingen skal da være i samsvar med den regnskapsmessige, dvs at inntektene fordeles over den perioden tjenestene ytes ihht opptjeningsprinsippet. Når det gjelder returrett er i utgangspunktet ikke inntekten opptjent regnskapsmessig før returretten utløper. Det er vanlig å beregne forventet retur pr 31.12 og føre det som utsatt inntekt. Det er i så fall utsatt inntekt etter opptjeningsprinsippet som antas å samsvare med skattemessige innvinning. Hvis skattyter har ført dette som en kostnadsavsetning, vil realiteten være den samme, dvs at det egentlig er inntekten som ikke er opptjent.

3.2 Kommentarer til punkt 3.3.1.3

I første avsnitt heter det at det i praksis gjerne forutsetningsvis er *"lagt til grunn at reglene i sktl. § 6-1 første ledd om fradragsrett for pådratte (ikke aktiveringspliktige) kostnader eller de øvrige bestemmelser om fradragsrett i sktl. kap. 6, kan anses som særregler om "tidfesting" i forhold til sktl. § 14-4 annet ledd, slik at kostnadene skal kunne fradras direkte uavhengig av om kostnadene regnskapsmessig kan eller skal balanseføres. Som eksempel nevnes den særskilte skattemessige tidfestingsregel i skatteloven § 14-4 syvende ledd om valgfri adgang til fradragsføring av finansieringskostnader ved egentilvirkning av driftsmidler var det antatt at det regnskapsmessige valg med hensyn til fradrag eller aktivering av byggelånsrenter som ville være fradragsberettigede etter sktl. § 6-40, ville være bindende for beskatningen etter sktl. § 14-4 annet ledd"*. Når det gjelder terminologien, så er det etter direktoratets oppfatning riktigere å betegne reglene i kap. 6 som regler om "vilkår for fradragsrett" enn "særregler om tidfesting".

Andre setning i det siterte fremstår som noe uklar, men i tredje avsnitt fremgår det at årsregnskapet har selvstendig betydning for *"kostnader som er fradragsberettiget etter særlige regler om fradragsrett for renter i sktl. § 6-40."* Det kan fremstå som noe uklart om dette er ment slik at det kun er særregelen om renter i § 6-40 hvor årsregnskapet har selvstendig betydning, eller om tilsvarende i prinsippet gjelder for andre særlige regler om fradrag i § 6-40 flg.

4. Skatteloven § 14-4 femte ledd - Finansielle instrumenter - Finansnæringens særlige behov (pkt. 4.1.3.2)

³ Dersom det er problematisk å finne ytelsens verdi, vil verdien måtte estimeres ved hjelp av anerkjente verdsettelsesprinsipper, sammenlignbare transaksjoner eller på bakgrunn av kostnadene som medgår til leveransen inkl. normalt en fortjeneste.

4.1 Opphevelse av sktl. § 14-4 femte ledd

Departementet fastslår at skattemessig tidfesting etter årsregnskapet bare skal gjelde inntekter som allerede er innvunnet og pådratt etter sktl. § 5-1 og § 6-1. Som en følge av dette foreslås særregelen for tidfesting av gevinst eller tap på finansielle instrumenter i sktl. § 14-4 femte ledd opphevet som overflødig, jf. høringsnotatet s. 7, annet avsnitt.

Bestemmelsen i sktl. § 14-4 femte ledd regulerer tidfesting av gevinst og tap på finansielle instrumenter – herunder *finansielle derivater* som anses som selvstendige formuesobjekter – og fastslår at gevinst eller tap på disse formuesobjekter skal tidfestes etter realisasjonsprinsippet i § 14-2 første ledd annet punktum.⁴

I tilknytning til departementets forslag finner direktoratet grunn til å peke på at realisasjon som innvinningskriterium for gevinst på formuesobjekter i virksomhet etter sktl. §§ 5-1 første ledd og 5-30 første ledd og som pådragelseskriterium for tap ved realisasjon av formuesobjekter etter § 6-2 første ledd er et nødvendig, men ikke alltid et tilstrekkelig vilkår for tidfesting etter realisasjonsprinsippet i sktl. § 14-2. Realisasjon som innvinnings- eller pådragelseskriterium vil som regel foreligge når det foreligger bindende og endelig avtale om overdragelse samt at de vesentligste vilkår for overdragelse, herunder pris, er bindende fastsatt, jf. Utv. 1999 s. 216 FIN og Lignings-ABC 2004 s. 847. Etter realisasjonsprinsippet i sktl. § 14-2 kreves det i tillegg for gjensidig bebyrdende transaksjoner at skattyter har prestert egen ytelse, dvs. levert sin gjenstand, jf. Ot.prp. nr. 35 (1990-91) s. 105, 2. spalte 1. avsnitt og s. 347:

“Hvor det ligger et kontraktsforhold til grunn for ervervet skal periodiseringen skje på det tidspunkt skattyteren har utført det han ifølge den gjensidig bebyrdende kontrakt har forpliktet seg til å yte, slik at han har ervervet et endelig og ubetinget krav på en motytelse i penger eller pengers verdi. Avtaletidspunktet er således ikke avgjørende for periodiseringen av inntekten.”

Se også "Realisasjonsprinsippet som periodiseringsregel", Harald Hauge, 2001, punkt 1.4, side 24 flg.

For finansielle *derivater*, jf. vphl. § 1-2 annet ledd nr. 4-7, vil oppfyllelse av derivatkontrakten som hovedregel gå ut på levering av underliggende objekt eller å foreta betaling. Gevinst eller tap er da tidfestet etter realisasjonsprinsippet i § 14-2, jf. § 14-4 femte ledd og Zimmer/BAHR: Bedrift, selskap og skatt (3. utg. 2001) s. 213-214. For disse objektets vedkommende kan det imidlertid etter direktoratets oppfatning være noe uklart på hvilket tidspunkt gevinst og tap skal anses å være innvunnet i henhold til sktl. § 5-1 første og annet ledd, jf. § 5-30 første ledd og pådratt i henhold til § 6-2 første ledd.

Det som synes klart er at gevinst eller tap på et finansielt instrument vil kunne anses som innvunnet eller pådratt etter § 5-1 annet ledd eller § 6-2, men at tidfesting av gevinst eller tap etter realisasjonsprinsippet i § 14-2, jf. § 14-4 femte ledd skjer på et senere tidspunkt. Hvor slik resultatføring av gevinst eller tap er i samsvar med regnskapslov eller IFRS, vil dette kunne innebære en annen tidfesting enn det som følger av realisasjonsprinsippet.

Gevinst på et finansielt instrument vil følgelig kunne anses innvunnet etter § 5-1 på et tidligere tidspunkt enn det realisasjonsprinsippet i § 14-4 femte ledd gir anvisning på. For allerede regnskapsført gevinst vil det føre

⁴ Til tross for at § 14-4 femte ledd kun viser til § 14-2 første ledd annet punktum, er realisasjonsprinsippet også lagt til grunn for tidfesting av *tap*, jf. 2000-017OLN referert i Utv. 2003 s. 644 (på s. 645). Dersom særregelen i § 14-4 femte ledd beholdes, bør det overveies å bringe den i overensstemmelse med dette.

til en fremskutt beskatning ift gjeldende rett. Inntekt med utsatt regnskapsføring vil kunne gi utsatt tidfesting ift gjeldende rett.

For utgifter vil tolkningen av ”faktisk pådratt” avgjøre om tidfestingen blir den samme som etter realisasjonsprinsippet.

Et eksempel vedrørende renteswapavtaler kan belyse ovennevnte. Renteswapavtaler innebærer en periodisk utveksling av ytelser, gjerne basert på differanseavregning. De periodiske utvekslingene er betraktet som delrealisasjon skattemessig. Ved inngåelse av avtalen vil partene kjenne til hvilket beløp som skal utveksles ved den første delrealisasjonen. Gevinst og tap knyttet til den første utvekslingen vil dermed kunne anses som innvunnet/pådratt allerede ved avtaleinngåelsen (og tilsvarende for de påfølgende utvekslingene). Overligningsnemnda ved SFS har imidlertid lagt til grunn at gevinst eller tap etter realisasjonsprinsippet i § 14-2, jf. § 14-4 femte ledd skjer på et senere tidspunkt, nærmere bestemt ved levering av egen ytelse (sak 2002-037OLN og sak 2002-042OLN).

Gevinst på et finansielt derivat vil følgelig kunne anses innvunnet etter § 5-1 på et tidligere tidspunkt enn det realisasjonsprinsippet i § 14-4 femte ledd, jf. 14-2 gir anvisning på. For allerede regnskapsført gevinst vil det kunne føre til fremskutt beskatning, om man opphever sktl. § 14-4 femte ledd. Inntekt med utsatt regnskapsføring vil kunne gi utsatt beskatning. For utgifter vil tolkningen av ”faktisk pådratt” avgjøre om tidfestingen blir den samme som etter realisasjonsprinsippet.

At den regnskapsmessige periodiseringen vil kunne bli avgjørende for den skattemessige inntekts- og utgiftsføringen, kan etter vårt skjønn også gi et uheldig spillerom for skattemessig tilpasning ved eksempelvis endring av regnskapsprinsipper. Sentralskattekontoret for storbedrifter har sett tendenser til slik tilpasning. Departementet bør vurdere konsekvensene av en eventuell endring av regnskapsprinsipp.

I tillegg kan tidfesting av gevinster og tap bli forskjellig ut fra om regnskapsloven eller IFRS legges til grunn for periodiseringen. Periodisering av finansielle instrumenter etter IFRS følger IAS 39 som antas å være vesentlig forskjellig fra regnskapslovens system. Nøytralitetsforutsetningen synes derfor ikke å bli tilstrekkelig oppfylt.

4.2 Sikring

Forslaget om å oppheve § 14-4 femte ledd vil kunne medføre at *regnskapsmessig* sikring, jf. rskl. § 4-1 første ledd nr. 5 eventuelt etter IAS 39, vil kunne bli lagt til grunn ved den skattemessige tidfesting via henvisningen til føringen i regnskapet etter utkastet § 14-4 annet ledd. Sikring behandles nærmere nedenfor.

4.3 Begrepet ”finansielle instrumenter”

Dersom særregelen i sktl. § 14-4 femte ledd beholdes, bør det vurderes om henvisningen til verdipapirhandelloven § 1-2 annet ledd er tilstrekkelig for å fange opp nye typer finansielle instrumenter. Ved endringslov av 10. juni 2005 nr. 46 ble rskl. § 5-8 første ledd endret ved bl.a. at henvisningen til definisjonen av finansielle instrumenter i vphl. § 1-2 annet ledd ble fjernet. Lovendringen ble begrunnet med at avgrensningen av hvilke finansielle instrumenter som skal vurderes til virkelig verdi etter rskl. § 5-8 første ledd bør fastsettes etter hva som til enhver tid allment anerkjennes som finansielle instrumenter, jf. Ot.prp. nr. 39 (2004-2005) pkt. 3.3.2 på side 40. Det kan etter vår oppfatning stilles spørsmålstegn ved en tilsvarende avgrensning skattemessig da kriteriet ”hva som til enhver tid allment anerkjennes” kan oppfattes som vagt og lite praktikabelt. På bakgrunn av uttalelser i Ot.prp. nr. 1 (1999-2000) pkt. 16.3.5.2 s. 78 om at også andre

finansielle instrumenter enn de som er oppregnet i definisjonen i vphl. § 1-2 annet ledd vil være omfattet så lenge disse blir regnet som selvstendige formuesobjekter, jf. Utv. 2003 s. 644 på side 645, kan det stilles spørsmål ved om oppregningen i § 1-2 annet ledd ikke kan anses uttømmende for skatteformål.

Dersom særregelen i sktl. § 14-4 femte ledd beholdes, må man også klargjøre bruken av begrepet ”finansielle instrumenter” i forhold til den foreslåtte sktl. § 14-4 fjerde ledd.

Forslag

På denne bakgrunn foreslås at forslaget i høringsnotatet revurderes og at realisasjonsprinsippet som tidfestingsregel for finansielle instrumenter i sktl. § 14-4 femte ledd beholdes som hovedregel.

5. Innføring av skattemessig markedsverdi for finansnæringens finansielle instrumenter og derivater (4.1.3.2)

I brevet av 06.07.2004 fra FNH til departementet m.fl. pkt. 4 er det anført at behandlingen i *skatteregnskapet* blir asymmetrisk som følge av forskjellige skattemessige tidfestingsprinsipper for finansielle derivater og de balanseposter som disse skal sikre verdien av. For finansielle derivater som swapper m.v. oppstår det forskjeller mellom den regnskapsmessige og skattemessige behandling som følge av ulike periodiseringsprinsipper i regnskapet og skattemessig. For de balansepostene som (makro)sikres anføres det at føringen i regnskapet også blir lagt til grunn skattemessig.

5.1 Betydningen av § 14-5 femte ledd - omvurderingskonto

I høringsnotatet er det vist til et vedtak fra overligningsnemnda ved Sentralskattekontoret for storbedrifter (sak 2002-037OLN). Vi gjør for ordens skyld oppmerksom på at svært få av de banker som lignes sentralt hadde krevd å få lagt til grunn bestemmelsene i sktl. § 14-5 femte ledd om behandlingen av langsiktige fordringer og gjeld i utenlandsk valuta, i sine selvangivelser da føringen i regnskapet etter dagskurs også var lagt til grunn skattemessig. Ved behandlingen av den klagesak som det er sitert fra i Høringsnotatet aksepterte ligningsnemnda i endringssaken at banken i samsvar med en subsidiær påstand fikk lagt til grunn portefølje- og reverseringsprinsippet i sktl. § 14-5 femte ledd, slik at alminnelig inntekt ble redusert med netto urealisert valutakursgevinst (agio) på disse poster med ca. 3,9 mrd. kr. Inntektsøkningen det aktuelle år som følge av anvendelse av separat beskatning og realisasjonsprinsippet for valutaswapper oversteg ikke⁵ netto urealisert valutakursgevinst på langsiktige poster. Ligningsnemndas vedtak (2002-037LN) er referert i Utv. 2005 s. 222-224.

5.2 Valutaterminkontrakter og valutaswapper

For valutainstrumenter som valutaterminkontrakter og valutaswapper vil det kunne hevdes at manglende skattemessig fradragsføring av urealiserte poster i en viss utstrekning blir avhjulpet ved at netto valutakursgevinst på tilhørende langsiktige balanseposter som fordringer og gjeld ikke behøves inntektsført med skattemessig virkning. Dersom valutakursen på langsiktige gjeldsposter øker i forhold til NOK, vil stillingen derimot kunne bli motsatt da netto urealisert valutakurstap (disagio) vil kunne bli fradragsført, mens urealiserte gevinster på finansielle instrumenter etter realisasjonsprinsippet ikke skal inntektføres før disse forfaller.

⁵ Inntektstillegget for valutaswapper utgjorde i overkant av 3,2 mrd. kr.

Utslagene av realisasjonsprinsippet for finansinstitusjoner er således noe mindre enn man kan få inntrykk av i høringsnotatet. Det er ikke dermed sagt at prinsippet slik det etter dagens regler forstås, ikke vil kunne gi uheldige utslag for finansinstitusjonene.

Endring av regnskapsprinsipp

Departementet bør også her vurdere konsekvensene av en eventuell endring av regnskapsprinsippet.

5.3 Omvurderingskonto

Vi gjør oppmerksom på at det etter forslaget om innføring av en særregel for finansinstitusjoner i utkast til endret § 14-4 fjerde ledd, vil kunne oppstå spørsmål om asymmetrisk tidfesting av gevinster og tap ved at urealisert tap på valutainstrumenter fradragsføres fortløpende etter markedsverdi prinsippet, mens urealisert netto valutakursgevinst (agio) på omvurderingskonto, jf. sktl. § 14-5 femte ledd, ikke behøves inntektsført. Departementet bør vurdere om det er behov for en nærmere regulering av forholdet mellom bestemmelsene. Skal finansinstitusjoner fortsatt kunne anvende sktl. § 14-5 femte ledd?

5.4 Renteinstrumenter

For de renteinstrumenter som er nevnt i FNHs brev, vil det antagelig være asymmetrisk tidfesting, men forslaget om vurdering til virkelig verdi vil antagelig ikke innebære symmetrisk tidfesting etter forslag til ny § 14-4 fjerde ledd, jf. nedenfor om bl.a. renteswapper.

5.5. Henvisning til rskl. § 5-8 første ledd

Videre gjør vi oppmerksom på at forslaget i utkastet med henvisning til finansielle instrumenter og varederivater som oppfyller kriteriene i rskl. § 5-8 første ledd vil kunne medføre en innsnevring av anvendelsesområdet for finansielle derivater i og med at etter rskl. § 5-8 første ledd *nr. 1-4* også er krav om at derivatet er klassifisert som omløpsmiddel, inngår i handelsportefølje med henblikk på videresalg, omsettes på børs samt har god eierspredning mv.

På den annen side – gitt at vilkårene i § 5-8 første ledd nr. 1-4 er oppfylt – vil forslaget medføre en utvidelse ved at finansielle instrumenter som aksjer utenfor fritaksmetoden og sertifikater samt obligasjoner også vil bli tidfestet til virkelig verdi.

I virkelig verdi etter rskl. § 5-8 første ledd inngår, også for primærinstrumenter som aksjer og obligasjoner i utenlandsk valuta, valutaelementet forutsatt at regnskapsvaluta er norske kroner. Dermed vil den asymmetri som følge av at sammenslåingsprinsippet for aksjer og obligasjoner hvor endringer i valutakursen først tas i betraktning skattemessig ved realisasjon av instrumentet, mens valutakursendringer føres fortløpende regnskapsmessig – jf. 2001-036OLN – ikke lenger være tilstede.

5.6 Forholdet til sktl. § 9-10

Videre pekes på forholdet til sktl. § 9-10 om beskatning av finansielle opsjoner. Dersom forslaget i Høringsnotatet fremmes og vedtas, bør det i forarbeidene angis at § 14-4 fjerde ledd går foran bestemmelsene i sktl. § 9-10 så langt de rekker.

5.7 Ingen fullstendig symmetri (?)

Det kan stilles spørsmål ved om forslaget i høringsnotatet til endring av § 14-4 fjerde ledd for øvrig fullt ut vil skape symmetri mellom den regnskapsmessige behandling og tidfesting av gevinst og tap etter markedsverdi prinsippet. Flere banker fører rentebetalinger under renteswapavtaler på samme måte som gjeldsinstrumenter (inn- og utlån) ved at swaprenter føres daglig, dvs. fortløpende. Dette innebærer daglig føring av gevinst eller tap. I tillegg kommer vurdering av renteswappen til virkelig verdi ved årsslutt.

Tilsvarende er observert for valutaterminkontrakter og termindelen av valutaswapper. En valutaterminkontrakt- eller swap hvor banken eksempelvis terminselger USD mot terminkjøp av YEN vil ofte bli bruttoført ved at terminkontraktens eller swappens "ben" (dvs. sider) blir agioberegnet frem til forfall, dvs. som et gjensidig lån i forskjellig valuta. I tillegg føres kontrakten til virkelig verdi ved årsslutt. En slik oppsplitting eller dekomponering av derivatet vil prinsipielt ikke være et spørsmål om tidfesting, men et klassifiseringsspørsmål. Vi antar at kun føring av derivatet til virkelig verdi vil være dekket av forslaget i § 14-4 fjerde ledd. Dette bør departementet klargjøre.

5.8 Ordlyden i forslaget til sktl. § 14-4 fjerde ledd

I høringsnotatets utkast til endret § 14-4 fjerde ledd er det vist til regnskapslovgivningens regler om vurdering til virkelig verdi skal legges til grunn ved tidfestingen *etter annet ledd* for banker og finansforetak m.v. Dersom det også er et krav om at gevinst eller tap skal være innvunnet eller pådratt etter § 5-1 og § 6-2, vil unntaket i utkastet være uten innhold og det bør derfor etter kontorets oppfatning vurderes å fjerne henvisningen til annet ledd. Velger en å fjerne henvisningen til § 14-4 annet ledd, må en påse at det fortsatt fremgår at det er årsregnskapet som skal legges til grunn.

Foreslått lovtekst i § 14-4 fjerde ledd viser videre til at "regnskapslovgivningens regler om vurdering til virkelig verdi" skal legges til grunn ved tidfestingen. Det er uklart om departementet med dette mener regnskapslovens regler for virkelig verdi eller om det er vurderingsprinsipper etter IFRS som skal benyttes.

6. Forsikringsselskaper

Vi forutsetter for øvrig at forsikringsselskaper ikke kommer inn under definisjonene i sktl. § 14-4 fjerde ledd fordi disse etter finansieringsvirksomhetsloven § 3-1 ikke skal ansees som finansieringsforetak. Dersom forsikringsselskap mot formodning skulle bli betraktet som omfattet av sktl. § 14-4 fjerde ledd må det bemerkes at livsforsikringsselskap ikke har asymmetri mellom den regnskapsmessige behandlingen og den skattemessige behandlingen av finansielle instrumenter klassifisert som omløpsmidler. Dette fordi livsforsikringsselskaper regnskapsmessig fører urealiserte verdiendringer på finansielle omløpsmidler mot kursreguleringsfond, jf. forskrift for årsregnskap m.m. for forsikring, § 3-17. Effekten av urealiserte verdiendringer på finansielle omløpsmidler er dermed 0 i årsregnskapet for livsforsikringsselskaper. Skattemessig foretas det dermed ingen korrigerende for slike urealiserte verdiendringer. Spørsmålet er om en slik lovendring som foreslått i § 14-4 fjerde ledd vil kunne føre til asymmetri ved at slike selskap da skattemessig vil kreve fradrag for urealisert tap på finansielle omløpsmidler og måtte inntektsføre urealisert gevinst på finansielle omløpsmidler.

7. Kostnader til forskning og utvikling og andre kostnader til egenutvikling av driftsmidler

7.1 Kostnader til forskning og utvikling

Departementet antar at den etablerte regel i sktl. § 14-4 sjette ledd første punktum har medført avklaring innen sitt virkeområde. Det vises her til Finansdepartementets brev til Skattedirektoratet av 30. mai 2005 om rekkevidden av bestemmelsen. Departementet skriver i høringsnotatet på s. 68:

”Departementet bemerker at på bakgrunn av regelens tilblivelse og tilknytning til vedtakelsen av rskl. § 5-6 i 1998, vil artsbegrensningen av kostnader som omfattes av reglene i sktl. § 14-4 sjette ledd i utgangspunktet bli å avgrense på samme måte som kostnader til forskning og utvikling som dekkes av de tilsvarende begreper i rskl. § 5-6. Videre legges til grunn at disse begreper i rskl. § 5-6, jf. NRS (F) Immaterielle eiendeler vil samsvare med de tilsvarende begreper etter IAS 38.

Begreperne kostnader til forskning og utvikling i sktl. § 14-4 sjette ledd er like fullt spesifikt skattemessige begreper som må forstås på bakgrunn av sin tilblivelse, og som ikke uten videre vil kunne endres i takt med eventuell utvikling av de regnskapsmessige begreper.”

Det synes noe uklart hvordan innholdet i begreperne forskning og utvikling skal tolkes i skattemessig sammenheng. Vi mener det hadde vært hensiktsmessig å konkretisere innholdet i de skattemessige begreperne, herunder kommentere eventuelle forskjeller i definisjonene i forhold til de regnskapsmessige begreperne som er gjengitt i notatet s. 66.

Departementet foreslår å flytte bestemmelsen til sktl. § 6-1 første ledd. Dette begrunnes med at det vil være klargjørende med hensyn til utgangspunktet om at regelen i sktl. § 6-1 første ledd som regel om hvilke kostnader som ikke er fradragsberettiget, men aktiveringspliktige, er en særregel i forhold til regelen i § 14-4 annet ledd. Presiseringer av hvordan det skatterettslige oppførelsesbegrep og tilknytningskrav skal tolkes/fastlegges, bør fortsatt forankres i skatterettslige regler.

Direktoratet er enig i at bestemmelsen med fordel kan flyttes til sktl. kapittel 6, men mener det bør vurderes om regelen i stedet for å plasseres i hovedregelen om fradrag i kapittelet som gjelder fellesregler, heller bør plasseres sammen med andre regler i kap. 6 som presiserer fradragsretten i forhold til § 6-1 første ledd første punktum.

Sktl. § 6-1 første ledd annet punktum sier at bestemmelser som presiserer, utvider eller innskrenker fradragsretten for kostnader som nevnt i forrige punktum er gitt i §§ 6-10 til 6-32. Bestemmelsen om at kostnader til egen forskning og utvikling knyttet til konkrete prosjekter som kan bli eller er blitt driftsmidler, skal behandles som en del av kostprisen for vedkommende driftsmiddel, må anses som en presisering av bestemmelsen i første punktum, og hører således naturlig sammen med andre presiserende bestemmelser. Direktoratet foreslår å flytte bestemmelsen til ny § 6-24.

Regelen i sktl. § 14-4 sjette ledd andre punktum om at fradragsberettigede kostnader til forskning og utvikling som ikke er aktiveringspliktige etter bestemmelsens første punktum, skal fradragsføres etter realisasjonsprinsippet, antas å ha liten praktisk betydning. Som departementet skriver på side 76 i høringsnotatet om *andre kostnader til egenutvikling av driftsmidler*, antas det *”lite praktisk at balansekriteriene etter rskl. vil være oppfylt for kostnader som skattemessig anses fradragsberettiget som*

pådratt for å erverve, vedlikeholde eller sikre skattepliktig inntekt.” I utgangspunktet vil tilsvarende gjelde for kostnader knyttet til FoU. Bestemmelsen kan imidlertid få praktisk betydning i de tilfeller hvor driftsmidlet antas å ha en kortere økonomisk levetid enn tre år, jf. Finansdepartementets brev til direktoratet av 30. mai i år. Tilsvarende vil gjelde for andre immaterielle eiendeler enn forskning og utvikling dersom 3 årsregelen også gjelder her. Direktoratet mener på denne bakgrunn at det kan være grunn til å beholde bestemmelsen.

Direktoratet mener at det vil bedre oversikten dersom en tar med en setning i den foreslåtte § 6-24 om at kostnader til egen forskning og utvikling som ikke er knyttet til konkrete prosjekter som kan bli eller er blitt driftsmidler, fradragsføres etter § 14-4 sjette ledd.

Det bør da være en henvisning i § 14-4 sjette ledd til § 6-24 annet punktum.

Forslag til ny § 6-24:

”Kostnader til egen forskning og utvikling knyttet til konkrete prosjekter som kan bli eller er blitt driftsmidler, anses ikke som pådratte kostnader og skal aktiveres som en del av kostprisen for vedkommende driftsmiddel. Kostnadene til egen forskning og utvikling som ikke er knyttet til konkrete prosjekter som kan bli eller er blitt driftsmidler, fradragsføres etter § 14-4 sjette ledd.

Forslag til ny § 14-4 sjette ledd:

”Pådratte kostnader til egen forskning og utvikling som nevnt i § 6-24 annet punktum skal fradragsføres etter § 14-2 annet ledd.”

I forslaget til lovtekst i høringsnotatet til § 14-4 sjette ledd er ordet *annet* falt ut i henvisningen til § 14-2 annet ledd.

7.2 Kostnader ved egentilvirkning av (immaterielle) driftsmidler som ikke anses som forskning eller utvikling

Departementet legger til grunn at i den utstrekning kostnader til egenutvikling av driftsmidler som ikke dekkes av særregelen i sktl. § 14-4 sjette ledd ikke er fradragsberettiget fordi kostnadene anses investert etter sktl. § 6-1 første ledd, vil det foreligge skattemessig aktiveringsplikt. Dette gjelder uavhengig av den regnskapsmessige behandling av kostnadene. I den utstrekning slike kostnader kan anses skattemessig fradragsberettiget som pådratt etter § 6-1, vil den regnskapsmessige behandling av spørsmålet om fradragsføring eller aktivering være avgjørende etter sktl. § 14-4 annet ledd.

I den utstrekning kostnadene er skattemessig fradragsberettigede etter sktl. § 6-1 første ledd vil de antatt ulike regler om adgang til regnskapsmessig balanseføring etter henholdsvis rskl. og IFRS, medføre at kostnadene i noen tilfeller vil bli skattemessig aktiveringspliktige ved regnskapsavleggelse etter rskl. En tilsvarende plikt vil ikke være aktuell etter IFRS. Det antas imidlertid ikke særlig praktisk at balansekriteriene etter rskl. vil være oppfylt for kostnader som skattemessig anses fradragsberettiget etter sktl. § 6-1 første ledd.

Departementet finner ikke grunnlag for å foreslå spesielle nøytraliseringstiltak for disse tilfeller. En finner heller ikke grunnlag for å utvide regelen om fradragsplikt etter sktl. § 14-4 sjette ledd annet punktum med sikte på å fastsette en generell regel på dette punkt.

Vi er enig i at det ikke er behov for noen regelendring på dette punkt. Men, vi vil anbefale en klargjøring med hensyn til vurdering av på hvilket tidspunkt aktiveringsplikt oppstår, herunder om dette skal vurderes underveis i prosessen eller f.eks. ved årsslutt. Vi kan heller ikke se at det er tilstrekkelig avklart hvilke typer kostnader som inngår i skattemessig anskaffelseskost, og at det kan være grunn til å diskutere dette. Jf. IAS 38 pkt. 65,66 og 67 og NRS (F) pkt. 2.3.3.

Regnskapsreglene angir strenge krav for balanseføring av utgifter til egen tilvirkning av immaterielle eiendeler. IAS 38 er mer omfattende og angir mer detaljerte krav til balanseføring enn NRS (F) Immaterielle eiendeler. Kravene etter de to regelsettene antas imidlertid samsvarende, dog med enkelte vesentlige unntak. Vi mener det ville virke oppklarende med en vurdering av i hvilken grad kravene til balanseføring etter regnskapsstandardene spiller inn ved vurderingen av når slike eiendeler skal aktiveres skattemessig.

8. Goodwill kontra immaterielle eiendeler

I pkt 3.4 omtales ”Regnskapsreglenes betydning for klassifisering av ulike rettsforhold med betydning for beskatningen”. Skattedirektoratet savner en omtale av goodwill kontra immaterielle eiendeler i høringsnotatet. Direktoratet vil peke på at spørsmål om goodwill begrepets innhold og avskrivning på goodwill, aktualiseres med innføring av IFRS. Ihht. IFRS skal goodwill balanseføres og i utgangspunktet ikke avskrives, jf. IFRS 3 ”Virksomhetoverdragelser” og IFRS 36 ”Verdifall på eiendeler”. Etter vårt syn innebærer IFRS at immaterielle eiendeler skal skilles fra goodwill i større grad enn praksis har vært. Dette gjelder f.eks portefølje, jf IFRS 38 ”Immaterielle eiendeler”.

Innledningsvis under dette punktet uttales det i første avsnitt:

”Det foreligger ingen alminnelig presumsjon om at de regnskapsmessige definisjoner eller klassifiseringsregler skal eller bør tilsvare de skatterettslige.”

Vi er enige i ovenstående prinsipielle utsagn.

Under pkt 3.4. tredje avsnitt sies det imidlertid videre:

”hvis klassifikasjon både etter regnskapsreglene og skattereglene tar utgangspunkt i samme kriterier, vil grensedragningen i praksis bli synkronisert, jf. Jan Syversen R&R 6/1992 s. 267”

Fra femte avsnitt siteres:

”I noen tilfeller kan det imidlertid ved vedtakelsen av særlige skatteregler, ha blitt vist til at skattereglene i større eller mindre utstrekning bygger på regnskapsrettslige definisjoner. Som eksempel nevnes Ot.prp. nr. 19 (1983-84) s. 16 hvor det forutsettes at det skatterettslige goodwill begrep skulle gis samme vide innhold som etter aksje- og regnskapslovgivningen.”

Spørsmålet blir etter Skattedirektoratets syn om de endringer som innføres med IFRS, bør få konsekvenser for det skatterettslige goodwill begrepet.

Skatteetaten har i en årrekke under ligningsbehandlingen tatt opp spørsmål om verdsettelse av en virksomhets goodwill ved virksomhetsoverdragelser, herunder også utskillelse og klassifisering av ulike immaterielle eiendeler. Det foreligger rett til skattemessig avskrivning på ervervet goodwill, jf. sktl § 6-10 (2), jf. § 14-41 (1) bokstav b. og ingen ordinær avskrivningsrett på immaterielle eiendeler, jf. § 6-10 (3). Det

vil derfor i mange tilfeller der vederlag ved overdragelse av virksomhet overstiger verdien av fysiske driftsmidler, være et press på tilordning av merverdier til goodwill.

Med nye regnskapsregler i hht IFRS, kan man stille to spørsmål; 1. er det tid for å revurdere adgangen til skattemessig avskrivning på goodwill og/eller 2. er det tid for å snevre inn det skatterettslige goodwill begrepet.

Ad 1.

Skattedirektoratet vil be Finansdepartementet vurdere om det kan være aktuelt å oppheve adgangen til å saldoavskrive på ervervet goodwill. En kan se det slik at erverver årlig vil fradragføre kostnader som pådras for å opprettholde den ervervede goodwills verdi. Det vil, sett på denne måten, ikke være behov for å foreta en årlig avskrivning på goodwill da denne verdimessig er i behold. Vi vil anse det rimelig at goodwill likebehandles med immaterielle eiendeler slik at fradrag for avskrivning foretas ved åpenbart verdifall, jf sktl § 6-10 (3).

Ad 2.

Skattedirektoratet ser reglene ihht. IFRS som et uttrykk for en vurdering av de faktiske forhold når det gjelder det praktisk mulige i å skille ut og forvalte immaterielle eiendeler adskilt fra restverdien goodwill. Direktoratet er kjent med at kundelister, bla hos regnskapsførere og revisorer, overdras fra en virksomhet til en annen mot vederlag. Skatteetaten har i økende omfang de senere år foretatt utskilling av immaterielle eiendeler fra goodwill. Dette er et ressurskrevende arbeid, og for skattyter vil det knytte seg betydelig usikkerhet til den skatterettslige klassifisering av en eventuell merpris.

Når også IFRS omtaler portefølje som en immateriell eiendel, mener direktoratet at det er nødvendig å vurdere å foreta en presisering av det skatterettslige goodwill begrepet. En mulighet er å endre teksten i sktl § 6-10 (2) ved å gjøre en tilføyelse. Forretningsverdi er den del av et vederlag ved erverv av virksomhet som overstiger verdien av identifiserbare materielle og immaterielle driftsmidler. I forarbeidene til en slik endring kan det presiseres at med identifiserbare immaterielle driftsmidler forstås immaterielle driftsmidler som kan identifiseres og reelt sett kontrolleres av foretaket. Driftsmidlene må representere økonomiske fordeler for foretaket og anskaffelseskosten må skatterettslig kunne fastsettes (evt skjønsmessig) på en betryggende måte.

Iflg. IFRS vil for eksempel porteføljer tilfredsstillende kravet om reell kontroll selv om disse juridisk sett ikke er under overdragers kontroll. Dette er for øvrig også i tråd med en skatterettslig vurdering, jf. Frederik Zimmers "Lærebok i skatterett", fjerde utgave s. 155:

"For det tredje omfatter kapitalbegrepet immaterielle gjenstander, og herunder opphavsrettigheter, patentrettigheter, mønsterrettigheter osv., uansett om rettigheten har rettsbeskyttelse eller ikke."

9. Endringer i regnskapsmessige klassifikasjonsregler og definisjoner - sikring (punkt 4.4.2)

Departementet vurderer i dette punktet endring i regnskapsreglene vedrørende vilkår for sikringsbokføring som IFRS antas å medføre i forhold til rskl og NRS.

Departementet slår fast at det foreligger et særskilt ulovfestet skatterettslig sikringsinstitutt, jf. side 82, sjette avsnitt. (Her omtales deriblant sak OLN 2004-40. Vi gjør oppmerksom på at vi har krevd overprøving av denne saken i fylkesskattenemnda, og at denne saken således etter vår forståelse, ikke kan sies å være i samsvar med praksis på området.)

Departementet konkluderer med at endringer i regnskapsreglene ikke vil ha betydning for den skattemessige klassifisering av sikringsforhold.

Vi ønsker å påpeke at den skattemessige sikringsregelen bygger på en forutsetning om at gevinst og tap fra finansielle instrumenter kommer til beskatning ved realisasjon, jf. § 14-4 femte ledd. Skattemessig sikring representerer således et unntak fra § 14-4 femte ledd, ved at et gevinst/tap på et selvstendig finansielt instrument tidfestes etter reglene som gjelder for det underliggende sikringsobjekt. Vi mener at § 14-4 femte ledd i de fleste tilfeller, gir hjemmel til å avskjære skattyters påstand om skattemessig sikring. Dersom bestemmelsen i femte ledd oppheves og erstattes med krav om innvinning og oppofrelse, vil imidlertid regnskapet bli bestemmende for tidfestingen av inntekt fra sikringsinstrumenter etter ny § 14-4 annet ledd.

Departementet mener at ”nøytralitetshensyn tilsier at det utvikles en egen skattemessig regel”, uavhengig av utviklingen av regnskapsreglene. Men dersom § 14-4 femte ledd oppheves, vil man måtte legge den regnskapsmessige sikring til grunn også for beskatningen. Dette vil skape en asymmetrisk behandling av skattemessig gevinst og tap, ved at skattyter vil søke å behandle finansielle instrumenter som sikringsinstrument ved gevinst og ikke ved tap. Beskatning iht. regnskapet vil føre til at skattyter velger å aktivere innvunnet inntekt fra sikringsinstrument slik at gevinst tidfestes etter reglene som gjelder for det underliggende sikringsobjekt. Dersom sikringsinstrumentet derimot gir et tap, vil skattyter muligens kunne velge å resultatføre regnskapsmessig, med konsekvens for den skattemessige tidfestingen. Skattyter vil da kunne få fradrag ved realisasjon av sikringsinstrument, og utsatt beskatning iht. regnskapet i gevinstsituasjoner. Vi kan følgelig ikke si oss enig med departementet når det hevdes at utviklingen av en skattemessig sikringsregel vil kunne skje uavhengig av regnskapsreglene.

I Ot. prp. nr. 11 (1990-91) ble uttalt:

”Departementet går derfor inn for at skattyters behov for å kunne beskatte sikrede objekter i sammenheng med sikringsinstrumenter, ivaretas ved at samme prinsipp skal kunne legges til grunn ved periodiseringen.”

Vi er enig i dette. Det periodiseringsprinsipp som har bredest anvendelsesområde og peker seg ut som egnet til alminneliggjøring, er regelen om tidfesting ved realisasjon. Innføres andre tidfestingsregler vil disse lett lede til ulik periodisering av poster som hører sammen i et sikringsforhold. Av den grunn er vi betenkt over forslaget om å innføre markedsverdiprinsippet for finansielle instrumenter i banker m.v., jf utkast til ny § 14-4 fjerde ledd. Særlig gjelder det hvis viktige sikringsinstrumenter som rente- og valutaswaper forutsettes å tilfredsstille kravene til slik periodisering. I og med at de fleste objekter som sikres ved hjelp av disse instrumenter tidfestes ved realisasjon, vil dette skape nye behov for sikring i skatteregnskapet.

Erfaringene når det gjelder (langsiktige) valutaswaper understreker disse betenkelighetene. Ved å føre valutaendringen på omvurderingskontoen, jf skatteloven § 14-5 femte ledd, ble disse motregnet mot tilsvarende endringer vedrørende de inn/utlån i valuta de var ment å sikre. I Ot.prp. nr. 1 (1999-2000) ble imidlertid lagt til grunn at valutaswaper heretter skulle følge realisasjonsprinsippet, mens det ikke ble foreslått noen endring for agio/disagio på langsiktige fordringer og gjeld. Derved bortfalt den symmetriske periodisering som løste sikringsproblemet på dette området. Etter vår mening taler gode grunner for å gå tilbake til den tidligere rettstilstand. Den beste løsning kan imidlertid være å oppheve den kompliserte ordning med omvurderingskonto til fordel for et generelt dagskursprinsipp også for langsiktige poster, herunder valutaswaper. På sett og vis har den regnskapsrettslige utvikling løpt fra det motregnings- og reverseringsprinsipp som knesettes i skatteloven § 14-5 femte ledd. Bestemmelsen kom til for i skatteregnskapet å begrense virkningene av den asymmetriske behandling av agio og disagio som den gang

fulgte av regnskapsretten. I og med at regnskapsretten senere har innført et generelt dagskursprinsipp og derved opphevet nevnte asymmetri, har den opprinnelige begrunnelsen for omvurderingskontoen falt bort.

Et annet viktig sikringsinstrument FNH fremhever i sin henvendelse er renteswaper. Heller ikke for dette instrument vil markedsverdi prinsippet være noen god løsning i sikringsammenheng. De inn- og utlån som sikres ved bruk av slike instrumenter er, bortsett fra særregelen foragio/disagio, verken regnskaps- eller skatterettslig underkastet markedsverdi prinsippet. Innføring av dette prinsipp for renteswaper vil derfor skape nye sikringsproblemer.

Et problem vi ser behov for å løse når det gjelder renteswaper er det som har oppstått ved at begrepet realisasjon tolkes ulikt regnskaps- og skatterettslig. Slik vi har forstått det legges regnskapsrettslig til grunn at det for begge beina i kontrakten skjer daglig realisasjon, mens overreigningsnemnda ved SFS har krevd oppgjør/betaling. Løsningen bør her etter vår mening være skatterettslig spesialregulering som sikrer overensstemmelse med den regnskapsrettslige behandling.

Et allment gjeldende realisasjonsprinsipp innebærer at problemstillingen skatterettslig sikring i hovedsak kan begrenses til tilfeller hvor sikret objekt og sikringsinstrument har ulik løpetid/realiseres i forskjellige inntektsår. I praksis viktige er her de tilfellene hvor sikringsinstrumentet, gjerne av kostnadshensyn, har kortere løpetid enn det sikrede objekt – tilfeller hvor såkalt rullering inngår i sikringsstrategien. Problemstillingene som da oppstår er om realisert gevinst på sikringsinstrumentet midlertidig skal kunne avsettes skattefritt og om utgiftsføringen av tap må utsettes. Departementet drøfter slike spørsmål i Ot.prp. nr. 11 (1990-91) og fremfører de viktige mothensyn mot slik utsatt inntekts- og utgiftsføring at koblingen mellom avsetningene og det sikrede objekt kan bli tungvint å holde rede på for skattytere og problematisk å kontrollere for ligningsmyndigheter.

Et av problemene vil være mangel på reell symmetri mellom gevinst- og tapssituasjonen. Ved tap på sikringsinstrumentet vil ligningsmyndighetene i utgangspunktet være uvitende om at det forelå et sikringsforhold og å påvise at et slikt forelå vil være ressurskrevende og vanskelig. I alminnelighet må dessuten skattyter når som helst kunne velge å avslutte et sikringsforhold, unnlate å rullere sikringskontrakten. Vi ser heller ikke bort fra at det kan foreligge rettslige grunner til mangel på symmetri mellom gevinst- og tapssituasjonen. Skatterettslig sikringsbokføring innebærer fravikelse av de ordinære lovfestede tidfestingsreglene. Slike fravik kan være lettere å begrunne når effekten er til skattyters gunst enn til hans ugunst.

Et asymmetrisk skatterettslig sikringsinstitutt vil i realiteten innebære en avsetningsordning for realiserede gevinster. Avsetningsordninger er erfaringsmessig, jf avsetninger etter god regnskapsskikk, særlig problematiske i ligningsammenheng når de ikke omgjerdes av rigorøse lovreguleringer med klart definerte og kontrollerbare grenselinjer.

Ligningsadministrativt er hovedinnvendingene mot det skatterettslige sikringsinstitutt at:

- vilkårene for å komme inn under det er uklare,
- det reiser faglig kompliserte spørsmål og
- kontrolloppgavene er vanskelige og ressurskrevende.

Disse innvendingene gjør seg også gjeldende når det benyttes standardiserte sikringsinstrumenter og kontraktsmotparten er en uavhengig finansinstitusjon. Vanskelighetsgraden øker når instrumentene som benyttes er spesialtilpasset og når kontraktsmotparten er et konsernselskap. Tilleggsutfordringen for

ligningsmyndighetene er da både å sette seg inn i instrumentets virkemåte og å kontrollere at prisen tilfredsstiller armlengdestandarden.

Ved vurderingen av disse innvendingene bør iakttas at en stor del av Norges internasjonalt rettede næringsliv har tilhold i mindre bedrifter ute i distriktene. I antall saker og nødvendig ressursbruk vil det være de mindre ligningskontorer disse bedriften sorter under som må bære de tyngste ligningsadministrative byrdene forbundet med det skatterettslige sikringsinstitutt. Behovet for avklaring av rettstilstanden gjennom lovgivning bør derfor vel så mye vurderes med disse ligningskontorene for øye som med henblikk på mer ressurssterke sentralskattekontorer.

Innvendingen mot et skatterettslig sikringsinstitutt vil måtte avveies mot skattyternes behov for resultatutjevning i skatteregnskapet og tilnærming mellom dette og resultatet i finansregnskapet. Dette behovet fremstår for oss ikke umiddelbart like åpenbart som behovet for regnskapsrettslig sikring. En begrunnelse vi ser er ønsket om å unngå skattemessig underskudd idet det innebærer utsettelse og i verste fall tap av effektivt fradrag for en utgiftspost. Et så spesielt motiv anser vi imidlertid for spedt til å kunne gi bærende begrunnelse for et generelt virkende skatterettslig sikringsinstitutt. En begrunnelse av mer allmenn karakter kan være at skatt som regnskapsmessig kostnad vil påvirke det regnskapsmessige resultat dersom reglene for utsatt skatt og skattefordel ikke er symmetriske. Skatten vil da eksempelvis kunne påvirke et selskaps mulighet til å gjennomføre sin utbyttepolitikk og i tillegg kunne ha mer spesielle virkninger, jf de problemstillingene FNH har reist. Utsatt skatt og skattefordel er imidlertid en uomgjengelig følge av en ønsket utvikling i retning av frikobling mellom skatte- og finansregnskap. Det skatterettslige sikringsinstitutt kan uansett bare eliminere en liten del av de midlertidige forskjeller som oppstår. Når det spesielt gjelder de ulemper gjeldende kapitaldekningsregelverk volder finansnæringen, ser vi det som mer naturlig at dette problemet løses innen rammen av nevnte regelverk enn i skattelovgivningen.

Vår vurdering er at fordelene ikke oppveier de ligningsadministrative ulempene ved å praktisere et skatterettslig sikringsinstitutt. I den grad et slikt institutt eksisterer bør det derfor oppheves. Beslutes det å la instituttet bestå, bør det lovfestes klare vilkår som er enkle å forholde seg til for skattytere og ligningsmyndigheter.

9.2 Særskilt om opsjoner

I Ot.prp. nr. 11 (1990-91) ble fremmet forslag om særlige skatteregler for sikring ved bruk av finansielle opsjoner. Lovforslaget sto i sammenheng med samtidig fremmet forslag om å innføre markedsverdiprinsippet for børsnoterte opsjoner og opsjoner eiet av profesjonelle investorer. Begge forslag ble avvist til fordel for et generelt gjeldende realisasjonsprinsipp, jf Innst. O. nr. 16 (1990-91). En fornyet vurdering i Ot.prp. nr. 35 (1990-91) munnet ut i konklusjon, jf side 301, om at realisasjonsprinsippet foreløpig skulle gjelde for opsjoner og andre finansielle instrumenter. Stortingskomiteen sluttet seg i Innst. O. nr. 80 (1990-91) til dette.

I juridisk teori har det på dette grunnlag blitt lagt til grunn at finansielle instrumenter som definert i skatteloven, nå § 9-10, ikke kan kvalifisere som instrumenter for skatterettslig sikring, at de alltid skal følge realisasjonsprinsippet, jf Ernst Ravnas i Cahiers Volume LXXXb. på side 458 og Frode Talmo og Ernst Ravnas i Derivatives & Financial Instruments July/August 1999 på side 189. Som påpekt i høringsnotatet synes dette syn bekreftet i Ot.prp. nr. 1 (2004-2005).

Skattedirektoratet har for sin del forståelse for at det kan reises spørsmål om rettstilstanden er så avklart som teorien gir uttrykk for. I den grad det kan reises tvil bør denne søkes fjernet og den for oss ønskelige løsning

er å fastslå at det skatterettslige sikringsinstitutt ikke bør kunne påberopes når sikringsinstrumentet er en finansiell opsjon.

Vår begrunnelse for dette standpunkt er dels de generelle ligningsadministrative betenkeligheter vi ser hefte ved det skatterettslige sikringsinstitutt, jf nærmere utdyping av dette ovenfor, dels at opsjoner er særlig problematiske som sikringsinstrumenter. Normalt kan bare kjøpte opsjoner kvalifisere som sikringsinstrument og for å oppnå den nødvendige sikringseffektivitet kan det være nødvendig å skille ut som sikringsinstrument et av verdielementene (egenverdien) i den totale opsjonsverdi. Sikringseffekt består bare så lenge opsjonen har slik verdi. Disse forholdene reiser uavklarte skatterettslige problemstillinger og selv et avklart regelverk vil fort bli ligningsadministrativt krevende å håndtere.

10. Årsregnskapsforskriftens regler om verdsettelse av fast eiendom (pkt. 4.5.2) Endrede regnskapsregler om forsikringssselskaperes avsetninger til forsikringsfond(pkt. 4.5.3)

Flere observerte problemstillinger knyttet til livsforsikringsselskaper og fondsforsikringsselskaper er ikke direkte berørt i høringsnotatet men vi ønsker allikevel kort å kommentere de her.

Skattelovens § 6-10 fjerde ledd annet punktum gir livsforsikringsselskaper skattemessig fradrag for regnskapsmessige opp/nedskrivninger av selskaperes faste eiendommer. Livsforsikringsselskaperne foretar også regnskapsmessige opp-/nedskrivninger av fast eiendom indirekte eid gjennom datterselskaper, og krever at også disse verdiendringene skal gis skattemessig effekt i medhold av sktl. § 6-10 fjerde ledd. Vi er av den oppfatning at slike verdiendringer faller utenfor bestemmelsens ordlyd. Effekten av den regnskapsmessige behandlingen innebærer imidlertid at opp-/nedskrivninger av indirekte eid fast eiendom påvirker avsetningene til forsikringsfond, som er gitt skattemessig effekt i medhold av sktl. § 8-5 første ledd. Slik vi ser det, gir disse føringene en asymmetri skattemessig. Asymmetri var nettopp en årsak til endring av sktl. § 6-10 fjerde ledd med virkning fra og med inntektsåret 2003.

Fritaksmetoden og fradrag for avsetninger til forsikringsfond etter sktl. § 8-5 første ledd gjør at det blir en asymmetri mellom regnskap og skatt for forsikringsselskaper. Forsikringsselskaper kan ha betydelige skattefrie aksjegevinster som er inkludert i beregningsgrunnlaget for forsikringsavsetninger, og som dermed gir fradrag i skattemessig inntekt. Fritaksmetoden kan altså, avhengig av fortolkningen av sktl. § 8-5 første ledd, innebære en asymmetri. Også den asymmetriske skattemessige effekten av opp/nedskrivning av indirekte fast eiendom forsterkes etter innføringen av fritaksmetoden for aksjegevinster.

Vi viser til brev fra Sentralskattekontoret for Storbedrifter til Finansdepartementet datert 06.07.2005, der de to ovennevnte problemstillinger er beskrevet nærmere.

11. Regnskapsreglenes betydning via særlige skatteregler som vektlegger lovlig gjennomføring av transaksjoner etter selskaps- og regnskapsrettslige regler

Etter direktoratets oppfatning bør skattereglene som oppstiller vilkår om lovlighet etter selskapsrettslige og regnskapsrettslige regler vurderes nærmere. Slik reglene i dag er utformet fordres inngående kjennskap til både selskapsrett og regnskapsrett og innholdet i lovlighetskravet i de forskjellige sammenhenger synes ofte å være uavklart.

12. Særlige skatteregler som bygger direkte på regnskapsregler om tidfesting og klassifisering

12.1 Til punkt. 4.5.4.1, finansiell leasing

Departementet mener det vil stride mot grunnleggende skatterettslige prinsipper å innrømme skattemessig inntektsfradrag på to ulike grunnlag for samme kostnad, både som tapsavsetning på leasingkontraktene og avskrivning av driftsmidlene de samme leasingkontraktene knytter seg til.

For å unngå dette foreslås at virkefeltet for regelen i skatteloven § 14-5 fjerde ledd g, begrenses slik at den ikke gjelder tap og tapsavsetninger knyttet til avtaler som regnskapsmessig er klassifisert som finansiell leasing. Forslaget er formulert slik at den rammer både avtaler som er klassifisert som leie skattemessig og avtaler som er klassifisert som salg skattemessig. Direktoratet vil påpeke at det bare er ved avtaler som skattemessig blir klassifisert som leie at det innrømmes skattemessig inntektsfradrag på to ulike grunnlag for samme kostnad. Dersom departementet kun ønsker å ramme leietilfellene, må dette presiseres.

I det ligningsvedtak som danner bakgrunnen for lovinitiativet uttaler overligningsnemnda ved SFS at bokstav g ikke er begrenset til "fordringer", men etter sin ordlyd gjelder alle typer tap og tapsavsetninger, uavhengig av den skattemessige klassifiseringen og er en generell unntaksregel for tap og tapsavsetninger i finansnæringen.

En vid tolkning av vedtaket er at bestemmelsen setter til side alle skatterettslige tidfestingsregler til fordel for de regnskapsrettslige. Begrensningen til "engasjementer" antas for vid og vag til å ha særlig praktisk betydning. En snevrere tolkning er at skattelovens tidfestingsregler bare settes til side i tilfeller hvor regnskapsretten og skatteretten skiller lag når det gjelder klassifikasjon av objekter, jf at det var et slikt tilfelle som forelå til avgjørelse. Slik vi forstår vedtaket har den begrunnelse som gis i alle tilfelle rekkevidde ut over det konkret foreliggende typetilfelle: leasing. Vi anser derfor den lovbestemmelse som nå foreslås for kasuistisk snever til å dekke det behov som er avdekket. Som antydnet ovenfor antar vi at ulik klassifikasjon forekommer i stor og økende grad. Vi er ikke kjent med at problemstillingen i praksis hittil har oppstått for andre objekter enn leasede eiendeler og velger derfor et tenkt eksempel som illustrasjon: En norsk bank kjøper en filial og klassifiserer regnskapsrettslig forsvarlig en del av vederlaget som goodwill, mens ligningsmyndighetene insisterer på at vederlaget kan henføres til annen identifiserbar eiendel. Ligningsmyndighetenes syn får imidlertid begrenset betydning dersom banken kan påberoper seg regnskapsprinsippene for goodwill ved ligningen, i ytterste fall full kostnadsføring.

13. Avslutning

Dersom det er ønskelig kan direktoratet stille opp i et møte for å utdype de ovennevnte problemstillinger ytterligere.

Vennlig hilsen

Tone Kaarbø
seksjonssjef
avdeling næring,
seksjon for næringsbeskatning

Cecilie Bjøre

1 vedlegg

Vedlegg 1

Omtale av IFRS for børsnoterte selskaper

Telenor skriver bl.a. følgende om IFRS i årsrapporten for 2004:

"1a) Telenor leverer et totalkonsept med programvareapplikasjoner og vedlikeholdstjenester. I henhold til N GAAP inntektsføres programvarelisenser og oppgraderinger av programvare på leveransetidspunktet. Telenor benytter prinsippene i US GAAP ("Statement Of Position" (SOP) 97-2) som fortolkninger av IFRS. Programvarelisenser og oppgraderinger av programvare inntektsføres over vedlikeholdsperioden, siden kunden ikke har tilgang til programvaren dersom ikke Telenor samtidig leverer vedlikeholdstjenester. I tillegg kan Telenor utvikle tilleggsapplikasjoner som ikke er essensielle for bruken av programvaren. I henhold til N GAAP regnskapsføres slike prosjekter basert på løpende avregningsmetode. I henhold til IFRS inntektsføres også salg av tilleggsapplikasjoner over vedlikeholdsperioden.

Dette reduserte egenkapitalen pr. 1. januar 2004. Driftsinntekter og resultat før skatt og minoritetsinteresser for 2004 økte med 51 millioner kroner under IFRS.

1b) I henhold til N GAAP regnskapsføres tilknytningsinntekter på salgstidspunktet, og alle henførbare kostnader resultatføres når de påløper. I henhold til IFRS skal tilknytningsinntekter som ikke utgjør en separat inntjeningsprosess balanseføres, og resultatføres over forventet periode for kunderelasjonen. Henførbare kostnader, begrenset oppad til balanseførte tilknytningsinntekter, balanseføres også og resultatføres over den samme periode som driftsinntektene.

For transaksjoner som inneholder leveranse av flere produkter og tjenester benytter Telenor prinsippene i US GAAP "Emerging Issue Task Force" (EITF) 00-21 for allokering av vederlag for inntektsføring i henhold til IFRS. Driftsinntekter fra ulike leveranser i transaksjoner må regnskapsføres separat dersom leveransene hver for seg oppfyller følgende krav: (1) Hver leveranse har en separat verdi for kunden, og (2) elementer som ennå ikke er levert kan verdsettes på en objektiv måte og (3) det er sannsynlig at disse elementene blir levert. Vederlaget skal i dette tilfelle fordeles på de forskjellige leveranser basert på deres andel av virkelige verdi og beløpet som allokeres til den leverte del er begrenset til det som ikke forutsetter leveranse av de uleverte elementer eller som forutsetter at visse ytelser er oppfylt. For Telenor innebærer dette at beløpet som allokeres til de leverte elementene begrenses til det beløp som mottas kontant ved salget. Telenor har benyttet prinsippene i EITF 00-21 for avtaler inngått etter 1. januar 2004. Deler av tilknytningsinntektene henføres til salg av utstyr og er derfor inntektsført når utstyret inntektsføres.

Telenor har periodisert tilknytningsinntekter (utsatt inntektsføring) i resultatet for 2004 på 102 millioner kroner. Periodiserte driftsinntekter og driftskostnader i balansen er betydelig høyere. Dette hadde ikke noen effekt på egenkapital eller årsresultat da relaterte kostnader også periodiseres, begrenset oppad til periodisert inntekt. Periodiserte driftskostnader i resultatet for 2004 er: Vare- og trafikkostnader ble redusert med 20 millioner kroner, lønn og personalkostnader økte med 24 millioner kroner og andre driftskostnader ble redusert med 106 millioner kroner."

EDB ASA omtaler endringer i inntektsføringsprinsipper i årsrapporten for 2004:

"Inntekter fra salg av lisenser og bruksrettigheter (tidsbegrensede og –ubegrensede) til programvare innen forretningsområdet Bank & Finans blir med dagens regnskapsprinsipper ansett levert på tidspunkt for kontraktsinngåelse, som samsvarer med tidspunktet for når programvaren gjøres tilgjengelig for og kan disponeres av kunden. Inntekter fra vedlikeholdskontrakter inntektsføres over kontraktsperioden.

I følge IFRS skal salg av tidsbegrensede bruksrettigheter til programvare inntektsføres over avtalt vedlikeholdsperiode for samme programvare. Innføring av IFRS medfører derimot ingen endring i inntektsføring av salg av tidsbegrensede bruksrettigheter til programvare, vedlikeholdskontrakter eller konsulenttenester. For inngåtte kontrakter om tidsbegrensede bruksrettigheter til programvare som løper per 1.1.2004 vil dette medføre en reduksjon av bokført egenkapital per 1.1.2004 med NOK 192 mill, som etter IFRS forskyves til 2004 og utover. Forskyvning av inntekter fra kontrakter om tidsbegrensede bruksrettigheter til programvare inngått i 2004 og effekt fra inngående balanse i 2004 vil netto medføre en bedring av salgsinntekter og driftsresultat for 2004 med NOK 51 mill.

Inntil innføringen av IFRS regnskap har forretningsområdet IT Drift inntektsført salg av driftstjenester over kontraktsperioden og inntekter fra transisjonsprosjekter, i forbindelse med implementering av driftskontrakter over transisjonsperioden. Etter IFRS vil inntekter og utgifter fra transisjonsprosjekter som er en integrert del av en etterfølgende driftsavtale bli fordelt over kontraktsperioden. Inntekter og utgifter som er uavhengig av driftsavtale skal derimot fortsatt fordeles over transisjonsperioden. Det forventes ingen vesentlig effekt av endret prinsipp på salgsinntekter og driftsresultat for 2004."

Norman ASA omtaler overgang til IFRS i eget "transition" dokument:

"The conversion to IFRS constitutes a major change in revenue recognition for Norman. Contracts that include a bundled product of license and maintenance is recognized as separate elements under present applied NGAAP accounting principles. The measurement of each element is based on an estimation performed by the management to equalize the margin contribution for each element. According to IAS 18,

arrangements with multiple deliverables (e.g. license and maintenance) have to be split based on their relative fair values of the consideration received (sales price). License and maintenance elements have to be identified and valued separately. For further details we refer to the section outlining Norman's IFRS accounting principles at the end of this transition document. The change in this accounting standard has significant impact on revenue recognition as a larger portion of revenue is deferred to future periods. The IFRS opening balance 1 January 2004 shows an increase in deferred revenue and a reduction in equity of MNOK 68.6. The new revenue recognition principle implies a reduction in 2004 revenue of MNOK 17.8 compared to NGAAP figures."